

Презентація на тему “Суржик і культура мовлення”

Виконала:

студентка 1 курсу 9 групи
фінансово-економічного факультету

спеціальність: 6508

Кумар Аміта

Київ-2014

Суржик і культура мовлення

«Як паростъ виноградної лози,
Плекайте мову. Пильно й ненастанно
Політь бур'ян. Чистіша від слези
Вона хай буде...»

М.Рильський

Суржик як він є

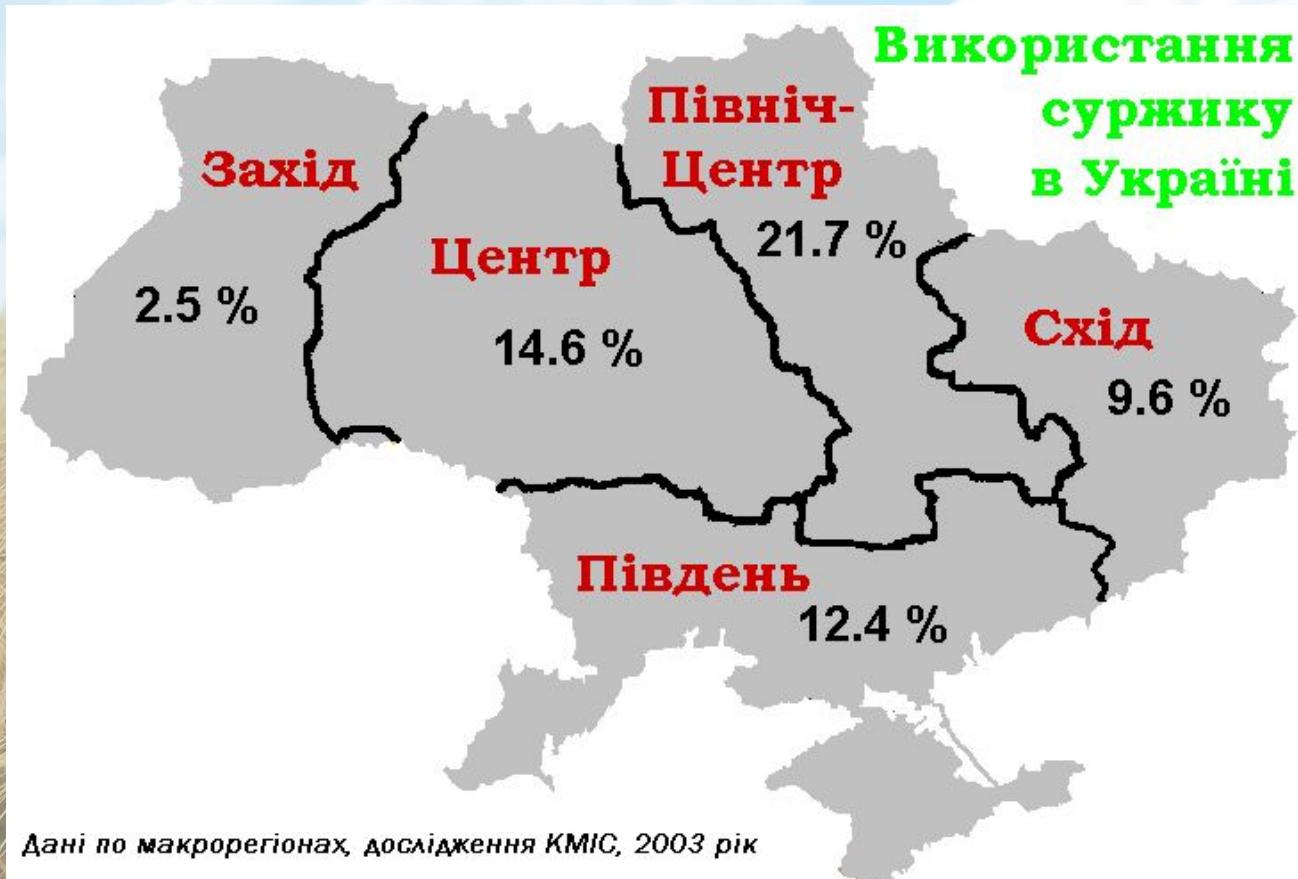
ТУМ застерігає:
суржик шкодить
розумовому розвитку
і порозумінню.

ДВОЯЗЫЧІЄ

- Суржиком здавна в Україні називали мішанину зерна – жита, пшениці, ячменю, вівса, а також борошно з такого зерна (тобто не першосортне зерно та низького сорту борошно). Сьогодні – це елементи двох або кількох мов, об'єднані штучно, без дотримання норм літературної мови. Інші назви: арго, жаргон, креол, лінгва франка.

“Суржикомовні” регіони

- За даними дослідження КМІС, у 2003 році "суржикомовність" серед дорослого населення України становила від 2,5 % у Західних областях і до 21,7% у Північно-Центральних областях.
- Загалом українській мові в Україні віддають перевагу 43,6 % респондентів (показник цей різко коливається від 91,6 % у західному регіоні й 78,0 % у центрально-західному до 14,6% – у східному й 11,3 % –

Деякі характерні прояви суржику

- 1. Вживання русизмів замість українських еквівалентів
- Даже (навіть), йа (так), нє (ні), нє нада (не потрібно), єле (ледве), щас/січас (зараз), всегда (завжди), чуть-чуть (трішки), конєшно (зачайно, звісно), наверно (мабуть), напрімер (наприклад), допустім (припустимо), между (між), вместо (замість), вродє/будто (наче, начебто), іменно (саме), рядом (поруч), язык (мова)
- 2. «Українізовані» форми російських дієслів
- Уїхав (поїхав), уволився (звільнився), дівся (подівся), поняв (зрозумів), получав (отримував), щитав ("вважав" або "рахував" залежно від контексту), отдав (віддав), включив (ввімкнув)

Люди поділяються на три типи

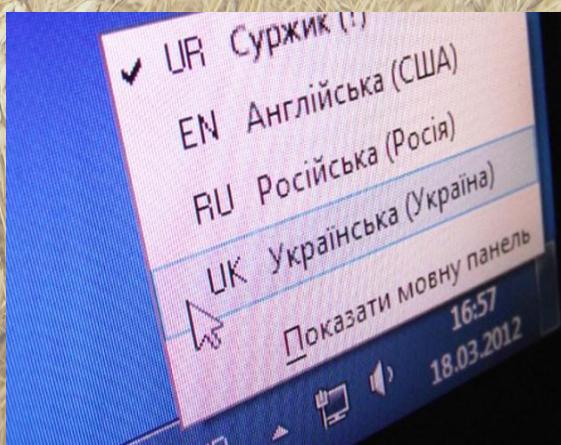
Привіт.
Я люблю
українську
мову!

Я
предпочитаю
русский
язык.

мени нравиться
русский язык.
вин очинъ
красъвый!

- 3. Утворення найвищого ступеня порівняння прикметників і прислівників за зразком російської мови
- *Самий головний* (найголовніший), *саме важне* (найважливіше)
- 4. Утворення від українських дієслів активних дієприкметників за російським зразком
Відробивши, *прийшовши*, *зробивши* (в українській мові ця граматична форма відсутня)
- 5. Слова і вирази, кальковані з російської
- *Міроприємство*, *прийняти міри*, *прийняти участь*, *до цих пір*, *так як*, *бувший у користуванні*, *на протязі*

- 6. Гурушення дієслівного зразка: замінення Вживання прийманих імені та відмінків з російським зразком — по вулицям замість вулицями, на російській мові замість російською мовою;

- 7. У вимові — редукція ненаголошених голосних, оглушення дзвінких приголосних, заміна «дж» і «дз» на «ж» і «з», також відсутність чергування «к/ц», зсув наголосу за російським зразком відсутність чергування «о/і» або «е/і»
- Када, розгаварюватъ, расписуватъся, звонять, находуся, жінкє, в восьмирічкі, говорятъ; корова/коров, голова/голов замість корів, голів;

Використання суржику в художній мові

- Стилістичний засіб типізації та індивідуалізації персонажів, створення комічного, іронічного ефекту.
- Макаронічна мова використовувалися у творах Г. Квітки-Основ'яненка, М. Старицького, Остапа Вишні, С. Олійника, О. Чорногузя, П. Глазового, Б. Жолдака, Л. Подерев'янського, І. Карпи та ін.
- У двомовному дуеті популярних естрадних гумористів Тарарапуньки і Штепселя, Штепсель у більшості ситуацій грав допоміжну роль подавача цілком банальних реплік «міською» російською мовою, на які Тарарапунька мав відповідати дотепним «народним» суржиком.

Мовні бур'яни у ЗМІ

- Було б дуже добре, аби засоби масової інформації: телебачення, радіо, преса, Інтернет були взірцем для наслідування для всіх, хто хоче говорити українською правильно. Але, на жаль, сьогодні ЗМІ не можуть похвалитись бездоганним володінням державною мовою. І ми чуємо, читаємо: "Скількома язиками володієш ти", "Зaproшуємо на роботу. Висока заробітня платня та гнучкий графік робот", "Закон перетерпів багато змін", "Будівництво плотини", "Ігорний бізнес", "Гладке гоління", "Захід намічено", "Біжуний рядок", "Бувший президент", "Нова мебель", "Розіграш щонеділі у понеділок і п'ятницю" тощо.

Як почати говорити правильно українською?

ЙО

вона модна...
твоя мова

ЬО

вона м'яка...
твоя мова

Ї

вона унікальна...
твоя мова

1. Побільше спілкуйтесь українською;
2. Читайте українські статті, газети, журнали;
3. Переглядайте україномовні фільми;
4. Слухайте українську музику;
5. Користуйтесь українським програмним забезпеченням;
6. Корисними є також дописи в українських форумах та Вікіпедії, спілкування в різних українських гуртках та групах.

Навіщо мовні бур'яни?

- Сьогодні слово “суржик” почали вживати і в широкому розумінні – як назву здеградованого, убого духовного світу людини, її відірваності від рідного, як назvu для мішанини залишків давнього, батьківського, з тим чужим, що нівечить особистість, національно-мовну свідомість.

Навіщо мовні бур'яни?

- Виховувати в собі повагу до мови, якою спілкуємося - це, передовсім, шанувати себе, виявляти повагу до народу, його історії, культури. Адже мова, як і українська народна музика - своєрідний генетичний код нації, а не лише засіб спілкування.
- Спілкуватись суржиком – це однаково, що їсти суп з концентрату. Звичайно, і ним можна втамувати голод, але від якісної і здоровової їжі користі організму значно більше.
- Тож, будьте гурманами! І нехай вам смакують українські слова!

Список використаних джерел

- К. В. Ленець. Суржик. Українська мова: Енциклопедія. — Київ, 2000, с. 616.
- Закономірності розвитку українського усного літературного мовлення. — Київ, 1965.
- В. В. Німчук. Проблеми українського правопису в ХХ ст.
- Лариса Масенко. Суржик як соціолінгвістичний феномен. «Ї» №35, 2004.
- Вахтин Н., Жиронкина О., Лисковец И., Романова Е. Новые языки новых государств: явления на стыке близкородственных языков на постсоветском пространстве. Отчёт ЕУСПб, 2003
- <http://dzherela.com.ua/ua/articles/ukrlanguage/>

A wide-angle photograph of a vast wheat field. The wheat stalks are ripe and golden-yellow, swaying slightly in the wind. The field stretches to the horizon under a bright blue sky dotted with large, fluffy white clouds.

Дякую за увагу!

«...Збирайте, як розумний садівник,
Достиглий овоч у Грінченка й Даля,
Не майте гніву до моїх порад
І не лінуйтесь доглядать свій сад»
М.Рильський